Kuurojen Joulu

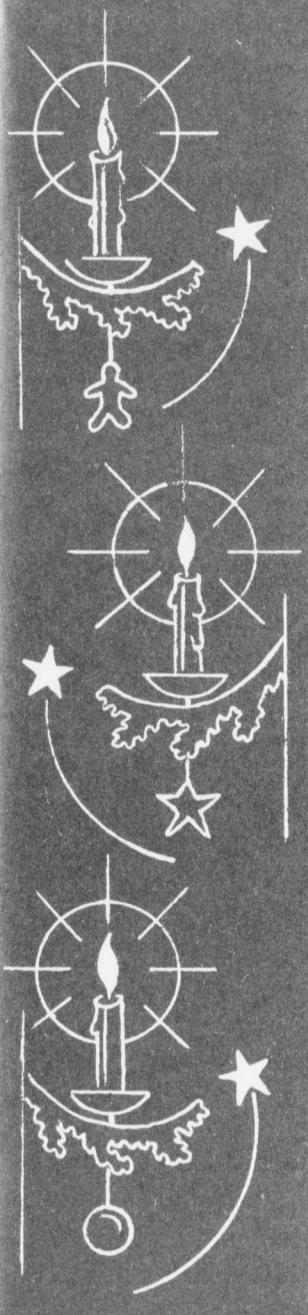

50. VUOSI-
KERTA

1 9 5 8

100:—

KUUROJEN LEHDEN ERIKOISNUMERO
JULKAISIJA: SUOMEN KUUROJEN LIITTO r.y.

Kodin viihtyisät

Häkli-huonekalut

lisäävät joulutunnelman aitoutta

Häkli-huonekalut ovat hinnaltaan tunnetusti edullisia, tekotavaltaan kestäviä ja muotoilultaan nykyaikaiseen kodinsisustukseen soveltuvia.

SISUSTA Häkli KALUSTEIN

Tervetuloa — Häkli sisustaa kotinne myös edullisin vähittäismaksuehdoin.

HÄKLI-MYYMÄLÄT HELSINGISSÄ:

Kaisaniemenkatu 9 Hämeentie 35
Simonkatu 8 Lönnrotinkatu 21
Tehtaankatu 11
Puh. 13 720 (keskus)

SINEBRYCHOFF
— juomia joka janoon —

RUTRIX-kerrasto

on mieluinen lahja
koko perheelle

RUTRIX-kerrasto on kuulua Atlas-interlockia, joustavaa, pehmeää ja lämmintä. Ja RUTRIX-kutistettu kerrasto pitää mittansa pesusta pesuun — vain raidat, joista tunnette oikean Rutrixin, häviävät. Siis RUTRIX ylle isälle, pojalle, äidille ja tyttärelle.

HYVÄÄ JOULUA

SUOMEN TRIKOO

SISÄLLYS:

Eero Lehtinen:	»Silloin avautuvat sokeain silmät . . .»	5
Erakko:	Surullinen joulusatu	7
Juhani Suomalainen:	Leiri Saimaan rannalla	10
Oskari Kola:	Isän joulukynttilät	15
Väinö Korpijärvi:	Käsikivien tarina	17
Vilho Nenonen:	Kirkon paikka	21
Olavi J. Ramo:	Jouluyö korvessa	23
Tuira:	Joulutukki ja joululintu	27

KATSO
KOKO PERHEEN LEHTI

Sitä kannattaa katsoa!

Hinta 80:—

Kiinnostavaa katsottavaa
- kiinnostavaa luettavaa

Hyviä jouluajoja!

SHELL HUOLTAA KAUTTA MAAN

MORENA

tumma kaunotar
kahvisekoitusten
joukossa

Jäsenosuusliikkeidemme
sekatavaramyymälöistä

Kiittäen kuluneen vuoden miellyttävästä
yhteistyöstä toivotamme asiakkaillemme

Rauhallista Joulua

KUVALAATTALAITOS

Oy NORDBLAD Ab

Helsinki, Korkeavuorenk. 25
Puh. 34802—662838

Kuurojen Joulu

KUUROJEN LEHDEN ERIKOISNUMERO

50 VUOSIKERTA 1958

Julkaisija: Suomen Kuurojen Liitto r.y.
Toimitus: URHO KIERIMO, päätoim. RURIK PITKÄNEN, toim.siht.

»Silloin avautuvat sokeain silmät ja kuurojen korvat aukenevat.»

Jes. 35 : 5

Jumalan valitun kansan tie oli varsin erikoislaatuinen. Suurin osa siitä pitkästä ajasta, mikä sisältyy vanhatestamentillisen historiankirjoituksen puitteisiin, kului isien Jumalan antamien lupausten täyttymystä odotellessa. Tällaisen tulevaisuudenlupauksen varassa lähti tämän kansan kanta-isä, Aabraham, liikkeelle isänsä huoneesta ja suvusta tietämättä, minne oli tuleva. Vain kolmen miespolven mittaista vapauden aikaa »luvatussa maassa» seurasi muutto Egyptiin, missä kansan elämä ennenpitkää muuttui kiduttavaksi orjuudeksi. Orjakansa teki orjan töitä, kunnes Jumala antoi sille palvelijansa Mooseksen. Hänen johdollaan koitti pääsinpäivä ja alkoi vaellus korven kautta kohti Kaananin ihanaa maata. Maa valloitettiin, kansa lisääntyi ja vahvistui. Elettiin loistava, mutta niin lyhyt daavidilaisen dynastian aika, kunnes kuljettiin jälleen orjuuden teitä. »Baabelin virtain vierillä — siellä me istuimme ja itkimme, kun Siionia muistelimme.» (Ps. 137 : 1) Israelin hurskasten katseet olivat yhä kiinteämmin suunnatut tulevaisuuteen. Siellä oli odottamassa Herran lupauksen mukaan todellinen pelastuksen päivä, jolloin Daavidin istuimen herraus olisi vahvistettu ikiajoiksi ja Jumalan Messias itse hallitsisi kansaansa vanhurskauden ja armon valtikalla.

Tuosta ajasta tiesivät profeetat kertoa paljon. Tässä yhteydessä kiinnitämme huomiomme vain erääseen sitä koskevaan odotukseen. Jes. 29 : 18—19 jakeissa on kirjoitettuna: »Sinä päivänä kuurot kuulevat kirjan sanat, ja sokeiden silmät näkevät vapaina synkeästä pimeydestä. Nöyrät saavat yhä uutta iloa Herrassa, ja ihmisistä köyhimmätkin riemuitsevat Israelin Pyhästä.» Ja Jes. 35 : 5—6 jakeissa luvataan: »Silloin avautuvat sokeain silmät ja kuurojen korvat aukenevat. Silloin rampa hyppii niinkuin peura ja mykkäin kieli riemuun ratkeaa.»

Messiaanisen ajan yksi tuntomerkki oli siis oleva siinä, että aistivialliset saavat takaisin kadottamansa lahjat. Sokea silmä pääsee näkemään, kuuro korva kuulemaan, mykkä puhumaan ja rampa hyppelemään. Ellei näin tapahtuisi, ei voitaisi puhua todellisesta pelastuksen päivästä. Sanoja ei ole lupa tulkita kuvannollisesti, sen on Jeesus itse meille osoittanut.

Mitä siis merkitsi se, että Bartimeus Jerikon portin luona sai näkönsä, tai se, että mykkä ja kuuro henki lähti Jeesuksen puoleen kääntyneen isän onnettomasta pojasta? (Mark. 9 : 25) Tai miksi Jeesus vastasi vankilan pimeydessä epäilyksissään taistelevan Johanneksen lähettämille opetuslapsille: »Menkää ja kertokaa Johannekselle, mitä olette nähneet ja kuulleet: sokeat saavat näkönsä, rammat kävelevät, pitaliset puhdistuvat, kuurot kuulevat, kuolleet herätetään, köyhille julistetaan evankeliumia.» (Luuk. 7 : 22) Eikö tämä kaikki merkinnyt sitä, että pelastuksen päivä oli nyt koittanut hänessä, Jeesuksessa. Messias oli tullut kansansa keskelle. Aistiviallisista ensimmäiset ovat parannetut. Kun Jumalan aika on tullut, parannetaan loputkin, kaikki, jotka Jeesuksessa Kristuksessa ovat.

Rakkaat veljet ja sisaret. Nyt on pelastuksen päivä, onhan Jeesus keskellämme armossaan ja voimassaan. Emmekö tuntisi tätä erikoisen elävästi, kun joulu jälleen saa. Sana tuli lihaksi, ja me saamme katsella hänen kirkkauttaan, senkaltaista kirkkautta kuin vain ainokaisella Pojalla on Isältä. Olemme tosin yhä sokeita, kuuroja, rampoja, mykkiä, heikkoja niin monella tavalla, mutta »pelastuksen päivän» voimat ovat jo liikkeellä. Olemme saaneet niitä monella tavalla maistaa mekin. Olemme saaneet rauhan syntiemme anteeksisaamisessa ja toivon, iankaikkisen elämän katoamattoman toivon. Meillä on joulu, ja me odotamme uusia taivaita ja uutta maata, missä joulumme ei lopu koskaan. Ette vain te, ystävät, joiden oma joululehti tämä on, ole kuuroja, me olemme sitä kaikki täällä. Emme saata kuulla taivaan ihania säveleitä, vaikka sydämemme pohjasta sitä toivoisimme. Mutta kerran korvamme aukenevat, ja silloin me riemuitsemme. Taivaan riemussa emme matkan vaivoja muista.

Siell' on ruumiit aivan uudet,
Puhtaat, kirkkaat kokonaan.
Tänne jäävät vajavuudet,
Synnin arvet, päälle maan.
Oi, jos sinne minäkin
Murheen maasta pääsisin.

Vk. 622 : 4.

Rakkaat ystävät, toivotan hiljaiseen elämäänne joulun kirkkautta Jeesuksessa!

Teidän

EERO LEHTINEN

ERAKKO:

Surullinen joulusatu

Pian oli koko muurahaispesän katto paljas ja auringon lämpö väreili sen yllä.

Vaikka tämä satu onkin surullinen, alkaa se kuitenkin iloisesti. Tänään näet oli ilonpäivä muurahaispesän asukkailla. Kyllä olikin talvi ollut pitkä. Joulun alla jo satoi vahvat lumet, ja hanget paksunivat myötäänsä, kunnes maaliskuulla kaikki oli tasaista tannerta, ettei tuota korkeata muurahaiskekoa metsäpolun vieressä paljonkaan erottanut muusta ympäristöstä. Mutta ei ollut hätää sen asukkailla! Vaikka pirtti olikin pimeä, oli se kuitenkin lämmin. Kelpasi siellä sisällä loikoilla ja viettää laiskan päiviä. Kesällä olikin saanut kylliksi ahertaa ja kiskoa havuneulasia ja muuta rakennusainetta loputtomiin. Nyt ei muuta kuin käydä silloin tällöin kurkistamassa, miten jaksavat muut pesän asukkaat, eri kerroksissa ja lokeroissa asustavat hyvät ystävät. Ihaninta oli olo silloin, kun sai nähdä kauniita unia uudesta kesästä ja päivän paisteesta.

Nyt olikin ollut päivän paistetta jo kauan, sillä kevät oli ehtinyt aika pitkälle. Pesän katto kävi ohuemmaksi ja eräänä päivänä auringon säteet jo kurkistelivat pesän pimentoon. Samalla ne antoivat uutta voimaa ja intoa sen asukkaille. Ne virkistyivät ja vilkastuivat päivä päivältä, ja yksi ja toinen kipusi pesän katolle, jossa jäi suu auki töllistelemään keväiselle taivaalle. Pian oli koko katto paljas, ja auringon lämpö väreili sen yllä. Yhä nousi uusia joukkoja pesän uumenista. Tänään olivat jo viimeiset unikeot tulleet ihailemaan auringon säteitten leikkiä pesän harjalla ja paistattamaan päivää noin vain nauttiakseen, kun ei vielä voinut lähteä töihinkään. Kun kaikki olivat siinä hetken kuhisseet ja lämmön vaikutuksesta kuin nuortuneet, nousi pesän patriarkka, sellainen vanha, tuhannet neulaset kantanut yhteiskunnan jäsen, jota kaikki kunnioittivat, pesän korkeimmalle huipulle ja sanoi:

— Kunnioittavat pesäyhteisömme jäsenet! Nämä kevätseremoniat ovat meille useimmille tutut, mutta uusi sukupolvi, viimeksi syntynyt, osallistuu näihin ensi kerran. Siksi uudistan sen kehotuksen, mikä meille vanhoille on ennestään tuttu: Hiljentykäämme hetkiseksi ja luokaamme kiitollinen katse tuonne siniselle kevättaivaalle, jossa lämmittävä aurinko leppeästi paistaa. Se — tai olisiko ehkä joku muu sen yläpuolella oleva — antaa meille jälleen uuden kevään ja pian sen perästä ihanan kesän. Siitä siis olkaamme kiitollisia! — Ja sitten teille nuorille varoitus — jatkoi puhuja, kun kaikki olivat hetken olleet hiljaa paikoillaan — tietäkää, että monet vaarat ovat meitä täällä kaikkialla uhkaamassa. Eräs sellainen on tuo salakavala kylmyys, joka varsinkin tänä vuodenaikana saattaa tehdä suurta tuhoa. Siksi teitä varoitan: Älkää koskaan viipykö liian kauan täällä ylhäällä, vaan pyrkikää aina hyvissä ajoin ennen auringon laskua pesän sisäosiin, siellä on aina turvassa, vaikka vielä takatalvi tulisi! — — Näin sanottuaan siirtyi puhuja toisten joukkoon, ja tuhatpäinen muurahaisparvi jatkoi kevätkarkeloaan.

Siitä sitten lähtikin kevät edistymään pitkin harppauksin. Ensin kohahteli hanki, kun se painui alemmaksi — ja kovaksi jäätyi sen pinta, ettei enää jäniksenkään jälkiä näkynyt. Mutta kun yöpakkaset loppuivat, edistyi kevään tulo entistä nopeammin. Lumipeite oheni ohenemistaan, pälvet suurenivat ja päivänpuoleiset rinteet paljastuivat. Olipa jo sekin etelärinne, missä oli tuo äskeinen muurahaispesä polun vieressä, lumeton. Ensin oli pesän ympäristö paljastunut ja kuivunut ja sitten yhä laajentunut lumeton alue, jossa jo hiukan tuntui kevään yrttien tuoksu. Muurahaiset kulkivat päivä päivältä yhä kauemmaksi tutustuen entisiin polkuihinsa ja kantaen sieltä tutuilta paikoilta pesäänsä monenmoista rakennusainetta. Tuntosarvin tunnusteltiin, oliko vastaantulija tuttu vaiko vieras. Pitkiä aikoja ei tosin ollut tarinointiin, sillä heräävä kevät tuotti kovan kiireen ja työhalun jokaiselle.

Jo oli lumi tipotiessään, yötkin lämmenneet ja muuttolinnut saapuneet. Nuoret muurahaiset tuota varhaiskesän riemua tunsivat ensi kerran, mutta vanhemmalle polvelle se oli entuudestaan tuttua.

Mutta siitä huolimatta he sittenkin kokivat ehkä chyempää kesän iloa kuin nuoret, sillä kaikki tämä herkisti mieltä, koska se uudisti sen, minkä jo luuli ainaisesti menneeksi. — — Mutta työtä riitti loputtomiin. Jos talvella laiskoteltiin, nyt oltiin sitä ahkerampia. Pesän katto nousi yhä ylemmäksi, sen asukkaitten lukumäärä kasvoi ja hyvinvointi eneni. Syyspuolella oli pesä jo niin korkea, että kankeajalkaisemmille sen huipulle nouseminen tuotti vaikeuksia. Mutta korkea siitä piti tullakin, sillä sitä vaati lisääntynyt asukasmäärä, munien ja toukkien runsaus sekä myös ne sadat lypsylehmät, joita kesän mittaan oli kuljetettu pesään, kuin myös ne ryöstetyt munat, joista aikoinaan kehittyisi orjan iestä kantava joukkokunta. Kun sitten tuli kolea syksy ja aurinko enää vain kaukaa kurkisteli pesän seutua, oli muurahaisyhteiskunta suuri ja voimakas. Tulkoon talvi vaikka ankarakin, ei olisi hätää sen asukkailla, jotka ahkeruudella olivat suorittaneet uroteon, joka oli vain mahdollinen yksimielisyyden ansiosta.

Tulikin siitä talvi ensin myrskyineen, sitten purevine pakkasineen. Lunta vain ei tullut. Paljas oli muurahaispesäkin siellä metsäpolun vieressä. Yksi ja toinen sen asukkaista kömpi varovasti ylöspäin ihmetellen, mikä kumma siinä, ettei pimene asuinmaja, vaan yhä näkyy valon vaisu kajastus katoksen läpi. Mutta pian tuollaiset uskalikot vetäytyivät takaisin, kun olivat ehtineet työntää tuntosarvensa neulaskerroksen läpi, sillä sieltä yläilmoista uhosi vihainen viima, joka uhkasi kangistuttaa uteliaan kurkistelijan.

— Katsotaan, Aapo tuumi, otti risun vierestään ja sohasi sillä aika kappaleen pesän kovettunutta pintaa.

Joulu oli ovella. Ihmisasunnoissa, kylissä kaikkialla valmistauduttiin sen vastaanottamiseen. Harjulan veljeksetkin, Aapo ja Maunu menivät hakemaan joulukuusta. He tulivat sen metsäpolun vieressä olevan muurahaispesän luo.

— Katsos — suuri muurahaispesä kuin kirkon torni, Aapo virkkoi veljelleen.

— Suuri on, myönsi toinen, mahtaa siellä olla väkeäkin.

— Katsotaan, Aapo tuumi, otti risun vierestään ja sohasi sillä aika kappaleen pesän kovettunutta pintaa.

— Älä tee sellaista, varotti Maunu, palelevat ne sinne, kun katon hajoitit!

Mutta Aapo ei piitannut varoituksista, sohi vain, minkä ennätti, kunnes toinen puoli pesää jakosi maahan.

— Teit tyhmästi! torui Maunu — nyt ne kaikki paleltuvat kuoliaiksi.

— Paleltukoot — muurahaisia ne vain ovat ja sitä vähemmällä kiusalla pääsemme kesällä! Eikä niitä siellä olekaan — no, tuossa sentään muutama.

— Ne ovat alempana, mutta kyllä pakkanen pääsee sinnekin, kun ei ole suojaa ylhäällä.

— Yhtäkaikki! virkkoi Aapo, joka kuitenkin näytti itsekin katuvan ajattelematonta tekoaan. Hän käänsi selkänsä ja lähti syvemmälle metsään.

Pojat löysivät kuusen, kantoivat sen kotiin ja veivät sulamaan saunaan, eikä siitä Aapon hävittämästä muurahaispesästä sen koommin puhuttu. — — Tuli sitten jouluaatto. Kuusi kannettiin sisälle ja koristettiin. Käytiin joulusaunassa, syötiin ja jaettiin lahjat. Kaikkialla kylässä välkkyivät kirkkaat valot, ja jouluiloa tunsi jokainen sen asukkaista. — — Mutta siellä metsässä, siellä hävitetyssä muurahaispesässä, ei tunnettukaan jouluiloa. Siellä taisteltiin sisukkaasti talven viimaa ja lisääntyvää kylmyyttä vastaan. Moni sen asukkaista oli jo nääntynyt ja tuossa taistelussa tuhoutunut, mutta vielä piti joukko urhoollisimmista puoliaan. Ne olivat kaikki yhdessä rykelmässä saadakseen siten edes vähäsen lämpöä toisiltaan. Mutta sittenkin kangistui niistä yksi toisensa jälkeen, kunnes vihdoin kaikki tuhoutuivat. Sillä mitä mahtaa pieni muurahainen luonnon voimille!

Vaikka joulurauha laskeutuikin kylän ylle, ei se kuitenkaan tullut Harjulan pirtin siihen nurkkaan, missä veljekset Aapo ja Maunu nukkuivat. Maunu-poika kyllä nukkui rauhallisesti, mutta Aapo näki pahaa unta, kierteli ja väänteli. Hän oli olevinaan metsässä muurahaispesän luona. Sielläkin loisti joulukuusi, jonka ympärillä muurahaislapset iloisina pyörivät. Yhtäkkiä tulee sisään harmaapukuinen, pitkäpartainen mies, jota Aapo ensin luulee joulupukiksi. Mutta eihän se ollut pukki, koskei ollut selässä pussia eikä koppaa kainalossa. Samassa huomaa Aapo, että tulijalla on jääpuikkoja parrassa ja päättää siitä, että tulija onkin pahamaineinen Halla, josta oli lukenut saduissa. Se menee julkeasti keskilattialla olevan kuusen luo, puhaltaa kynttilät sammuksiin, yhden vain jättää palamaan, että Aapo sen valossa näkee, kuinka lapset pelokkaina juoksevat itkua vääntäen vanhempiensa turviin. Mutta tuo säälimätön vieras kulkee pitkin huonetta, puhaltaa sakeata huurua ympärilleen, että kaikki vihdoin pimenee. Kuuluu vain kolinaa, kun tuo kylmyyttä uhoava Halla tekee hävitystyötään. — — Tuikahtaa valo monesta kynttilästä ja Aapo näkee, miten kylmästä kangistuneita muurahaisia — sekä lapsia että aikuisia — lojuu kaikkialla. Ne nostavat hitaasti jalkojaan, kunnes tulevat liikkumattomiksi. Kun vihdoin kaikki pesän asukkaat ovat kuolleet, lähtee harmaapukuinen vieras ulos katsoen ilkkuen taakseen kuin nauttien hävitystyönsä tuloksista.

Aapo peittää pesän kuusen havuilla siinä toivossa, että edes jokunen sen asukkaista pelastuisi ja jäisi elämään.

Aapo heräsi. Hän oli yltä päältä hiessä, ja olo oli tuskallinen, peloittikin musta yö, kun ei valon pilkahdusta näkynyt mistään. — — Hän tyrkkää Maunua, joka nukkui siinä vieressä nähden hänkin unia, ei kuitenkaan surullisesta muurahaisten joulusta, vaan saamistaan lahjoista ja muusta jouluilosta. Mutta kovin oli veli sikeästi nukkunut, ei herännyt, vaan jatkoi vain kauniita uniaan. Aapokin siitä vähitellen saa takaisin mielensä rauhan ja nukkuu pian hänkin.

Mutta jouluaamuna hän kenellekään mitään sanomatta juoksee metsään sen hävittämänsä muurahaispesän luo. Murhemielin hän kaivaa sitä hellävaroen, mutta ei löydä muuta kuin jäätynyttä mujua. Hän arvaa, kuinka on käynyt ja tietää, ettei voi enää herättää henkiin pesän jäätyneitä asukkaita. Hän taittelee kuitenkin suuren kasan kuusen havuja, peittää niillä pesän siinä toivossa, että edes jokunen sen asukkaista vielä pelastuisi ja jäisi elämään.

Kirj: JUHANI SUOMALAINEN

LEIRI SAIMAAN RANNALLA

Kevyttä tarinaa erään kesäleirin vaiheista.

He nousivat jonossa rantatörmää. Ensimmäisenä kulkeva kantoi soihtua, muut seurasivat hiljaisina ja vakavina. He kiersivät rakennukset ja saapuivat kentälle. Neljän pohjoismaan liput lepattivat alakuloisina illan sammuvassa tuulessa. Jono asettui lippujen eteen rintamaan. Neljä paria irtaantui rivistä ja astui lippujen luo, liput heilahtelivat levottomasti ja aloittivat hitaan laskeutumisensa. Rivi seisoi liikahtamatta, soihtu leimahteli ja lepatti, liput laskeutuivat ja viimein neljä salkoa osoitti tyhjänä kohti taivaanlakea.

Nyt soihtu kiersi kädestä käteen, jokainen otti soihdun ja antoi sen vierustoverilleen. Näin soihtu kulki laajan piirin päätyen viimein punajakkuisen ja -lakkisen miehen käteen, joka lähti johtamaan jonoa kohti rakennuksia.

Punajakkuinen mies on tanskalainen, häntä seuraavat kuusikymmentäkaksi olivat kotoisin neljästä pohjoismaasta: Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Suomesta. He olivat Ruokolahdessa, Jaakkiman kansanopiston kentällä; he olivat pohjoismaisen kuurojen nuorisoleirin osaanottajia aloittamassa leirinsä viimeistä iltaa.

Soihtu oli leirin tunnusmerkki, sitä kantoi Arne Hamberg, seuraavan leirin isäntämaan Tanskan edustaja.

Arne Hamberg oli velikulta. Oli ja on kai vieläkin. Hänen suupielensä olivat aina aavistuksen verran koholla ylöspäin ja silmäkulmissa vilkahteli iloinen välke. Eihän tämä vielä mitään olisi oikeuttanut luulemaan miehen luonteesta, mutta ne Arne-pojan temput . . .

Leirin ensimmäisenä iltana nousi Arnekin lavalle. Otti esille tulitikkulaatikon ja esitteli ystävänsä — kirpun. Arne kehui ystäväänsä, kertoi sen kyvyistä ja tempuista. Ei kuulemma mailmassa ollut toista niin ihmeellistä kirppua. Pyysipä ystäväänsä esille — ei tulosta. Arne parka pyytelee, maanittelee, jopa rukoilee vesissä silmin, mutta ystävänsä tekee oman päänsä mukaan odottamattomat temppunsa — ja leiri kiemurteli naurusta.

Nyt Arne kantoi soihtuaan kohti opiston pääovea.

— Mihinkäs Arne sen soidun laittaa, ehti joku hänen takanaan hätäillä?

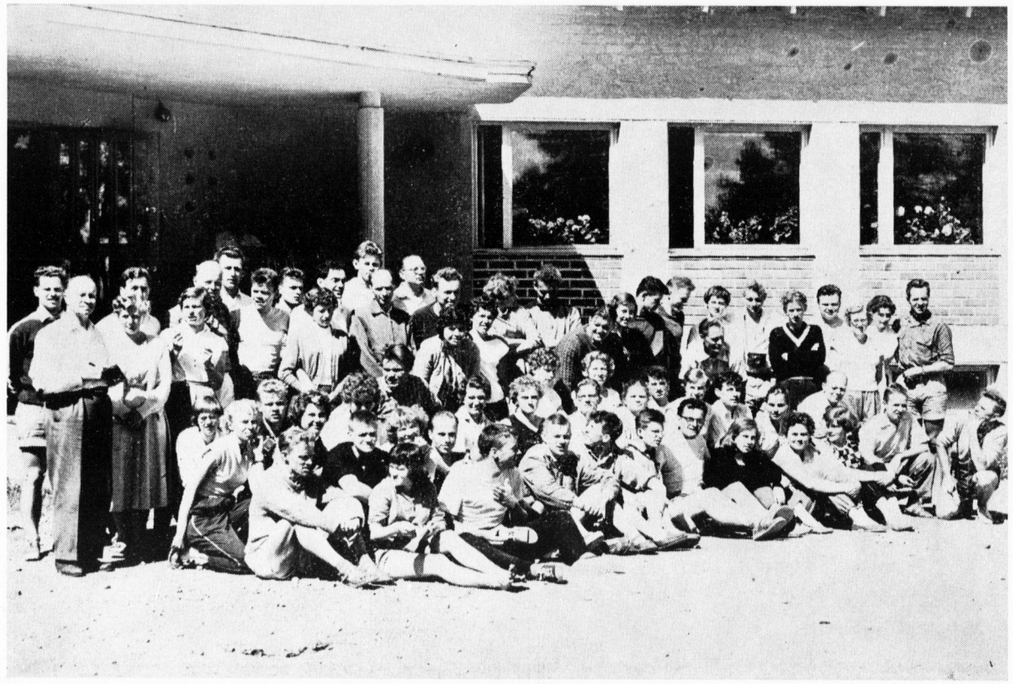

Ruokolahdella pidetyn pohjoismaisen nuorisoleirin osanottajat.

Leiriläisiä rentoutumassa retkellään Imatrankoskella.

— Pitäköön kädessään koko illan, suihkaisee joku ilkikurisesti.

Mutta Arne-poika, hän temput tietää. Jätti soihdun aulan takkaan. Siinä soihtu paloi ja vastaanotti leirin ohimarssin, paloi iltamyöhään, kunnes viimein leirinjohtaja sammutti liekin.

Leirinjohtajana oli pastori E i n o S a v i s a a r i. Vain kerran, sunnuntaina leirijumalanpalveluksessa, hän käytti mustaa virkatakkiaan. Muuten hän oli kuin tavallinen leiriläinen, vain hiukan raisumpi ja alituiseen viittomassa. Syytä hänellä olikin viittoa. Ensiksi hän osasi tämän taidon. Toiseksi hänellä oli sanottavaa. Joko yhdelle erikseen tai kaikille yhteisesti. Jos leiri oli sisällä ja leirinjohtajalla oli asiaa, niin hän nousi tuolille. Ei ole tiedossa moneenko opiston tuoliin hän jätti muistoksi kengänpohjiensa jäljet, mutta todennäköisesti niitä oli enemmän kuin paljon. No, kun leirinjohtaja seisoi tuolilla, niin kaikki hänet näkivät. Kun leirinjohtaja puhui, niin kyllä leiri häntä ymmärsi. Sillä leirinjohtaja puhui ruotsia ja viittoi suomea. Hän olisi voinut käyttää vielä kuutta muuta osaamaansa kieltä, mutta se ei ollut tarpeen! Olihan tämä kuurojen leiri ja heillähän on yhteinen kieli — viittomakieli.

Jos ruotsalainen, norjalainen, tanskalainen ja suomalainen osuvat yhteen, niin he tulevat ymmärrettävästi toimeen keskenään — jos suomalainen osaa jotain pohjoismaista kieltä. Jos ei, niin suomalainen on auttamattomasti syrjässä tässä seurassa! Mutta jos he ovatkin kuuroja niin on suomalainenkin ilman muuta tasaveroinen keskustelussa. Viittomakieli tekee sen mahdolliseksi.

Tällä leirillä he vaivatta keskustelivat keskenään, nämä neljän kansallisuuden edustajat. Viittoimet saattoivat olla hieman erilaiset, mutta silti ymmärrettävä ajatus säilyi ja siirtyi. Leirin alussa vähäsen vierastettiin, mutta leirin kuluessa yhdessäolo sekä leiriohjelman yhteiset vaivat tekivät pian yhdistävän vaikutuksensa.

Tätä yhteisten vaiheiden yhdistävää vaikutusta koettiin jo leirin alussa erään iltapäiväretken aikana. Leiri oli johdettu pitkin pölyistä maantietä Ruokolahden kirkon takaiseen maastoon, metsäiselle kankaalle ja hiekkarannalle. Päivä oli ollut aurinkoinen ja leiri valmistautui uimaan. Mutta taivaanrannalle on nopeasti noussut tummia pilviä ja yht'äkkiä ilman varoitusta salamat leimahtavat ja sade piiskaa maata sekä suojaan pyrkivää leiriä. Tulikin aikamoinen ukonilma kaatosateineen, jonka kestäessä leiri hurjalla kiireellä pelastautui kohti opistoa. Tällä pakomatkalla suomalainen sade perinpohjin uitti jokaisen läpimäräksi. Yhtäläisesti viluisina ja märkinä, mutta yhteisen elämyksen yhdistäminä leiri kotiutui retkeltään. Jotain hyvää sade siis sai aikaan.

Muuten sateesta kyllä oli haittaa. Ei mennyt juuri päivääkään ilman sadetta ja se tiesi muutoksia leirin ohjelmaan. Tavallisesti siirryttiin sisälle. Joskus kuitenkaan ei annettu sateen määrätä leirin ohjelmaa, niinkuin silloin kuin piti suorittaa erään-

Lepotauko retkellä. Vas. leirinjohtaja selostaa ilmeisesti jotain. Rva Bønnelykke-Hansen ja Ruotsin Otto Andersson ovat ilmeistä päätellen tilanteesta selvillä.

Lähtö retkelle saattoi käydä näinkin — moottoripurrella yli salmen.

lainen korpimarssi. Sade sekaantui leikkiin 1/2 tuntia ennen retkelle lähtöä. Leirinjohtaja kehoitti vapaaehtoisia ilmoittautumaan ja peräti 19 urhoollista päätti uhmata sadetta. Ulkolaiset muodostivat enemmistön tässä ryhmässä, suomalaisia ei kotimainen sade kiinnostanut. Määrähetkellä nämä 19 urhoollista suuntasi kulkunsa märkään metsään. Sataa tihuutti, mutta tämä varusteiden puolesta kirjava ryhmä teki taivaltaan hilpeässä tunnelmassa. Eräillä oli sateenvarjo, eräillä sadetakki ja eräät olivat kuin kaupunkikävelylle varustautuneita. Nils Bjørø Norjasta marssi jaloissaan ainoastaan sukat ja niissäkin oli pohjissa suuret reiät — ilmanvaihdon kannalta hyvä ratkaisu.

Tämä korpimarssikin päättyi onnellisesti. Tiettävästi ei kukaan sairastunut, ei edes mainittu Nils Bjørø, joka yhdessä ruotsalaisen Björn Anggvistin kanssa antoi retken aikana untinäytöksen — vaatteet yllään. Koko tapaus olikin oikeastaan puhdas onnettomuus, sillä laituri, jolla nämä uljaat viikinkiveljekset pelleilivät niin antaen lisäväriä retken ohjelmaan, hajosi yllättäen, mutta niin sekä uimareilla että katsojilla oli hauskaa.

Märkyys yhdistää. Se on tämän leirin suurin

Ruokolahden kirkon vanha kellotapuli leiriläisten kiinnostuksen kohteena.

»Puolikas leiriläinen» eli pirteä Bønnelykke-Hansen junior.

keksintö, joka korvauksetta luovutetaan muiden vastaavien leirien käyttöön.

Eräänä aamuna leiri lähti toteuttamaan »operaatio Olavinlinnaa». Matkaan lähdettiin busseilla ja ajo kävi aluksi kohti itää. Ajettiin niin lähelle rajan pintaa kuin se vain oli mahdollista ja Parikkalan tienoilla mainittu kohde sivuutettiin parin kilometrin etäisyydellä. Leiri, etenkin ulkolaiset, tähyilivät innokkaasti nähdäkseen kuulun rautaesiripun, mutta näkivät vain tauluja, joissa viidellä kielellä kiellettiin valokuvaamasta. Ja siinä kaikki nähtävä olikin.

Punkaharjun kauniit näkymät sivuutettiin sumussa ja tihkusateessa, mutta Savonlinnaan saavuttaessa oli sää kirkastunut epäilyttävän kesäiseksi.

Ruokailu- ja lepotauon jälkeen suoritettiin maihinnousu Olavinlinnaan. Valtaus sujui suunnitelmien mukaan häiriöttä ja tappiotta, leirinjohtaja vangitsi erään linnalaisista, joka otettiin mukaan oppaaksi.

Käytiin läpi vanhan linnan kaikki tomuiset käytävät ja hämärät holvit, kurkisteltiin tyrmät, salit ja kappelit, tutkittiin kaikki mahdolliset esillä olevat kapineet, kuten vanhat kanuunat ja pertuskat sekä lopuksi päädyttiin yhteisrynnäkköön matkamuistomyymälään.

Eräät ruotsalaisista ihmettelivät sitä, että linnan ritarisalissa kaikissa kilvissä oli ruotsalaisperäinen nimi. Heitä valistettiin tiedolla, että muinaisten suomalaisten tapoihin kuului ottaa itselleen taistelussa kaadetun vastustajan nimi. Allekirjoittanutkin kehasi olevansa entinen Nyman.

Leiri poistui linnasta hyvässä järjestyksessä ja opas laskettiin vapaaksi monin kiitoksin. Sijoituttiin jälleen autoihin ja paluumatka alkoi. Kulku kävi Sulkavan ja Puumalan kautta. Sade muistutti

»Operaatio Olavinlinna». Valtausvene matkalla linnaan.

jälleen, että Suomen suvi on parhaimmillaan, mutta leiri oli tälläkertaa hyvässä suojassa.

Aina ei retkeilty sateessa, aina ei ajettu autossa, joskus leiri asetettiin koulunpenkille. Aineena saattoi olla pohjoismainen viittomakieli tai keskusteltiin määrätyistä aiheista. Suorastaan kuumaksi kehittyi keskustelu käsiteltäessä aihetta, kuinka näiden neljän maan kuurot voivat parhaiten jatkaa yhteistoimintaa.

Todettiin, että yhteispohjoismainen viittomakieli on ensimmäinen edellytys. Hyvä, siis kaikki kuurot oppimaan tätä kieltä! Mutta kuinka? Opetus on aloitettava kuurojenyhdistyksissä. Hyvä! Ei, opetus on aloitettava jo kuurojenkoulussa! Hyvä, alas, hyvä, alas!!! Vielä parempaa, opetus on aloitettava jo pikkulapsiasteella!!! Alas, alas, hyvä! Entistäkin parempaa, kuurojen lasten vanhemmille on opetettava viittomakieltä, joten he voivat opettaa lapsiaan jo vauva-asteella. Naurua, hyvä, hyvä, alas, alas . . .

Keskustelu kääntyi koskettelemaan kuurojenkoulujen opetusta, nimittäin sitä, onko näissä kouluissa

Leiri Olavinlinnassa. Vas leirinjohtaja tulkitsee oppaan selostusta.

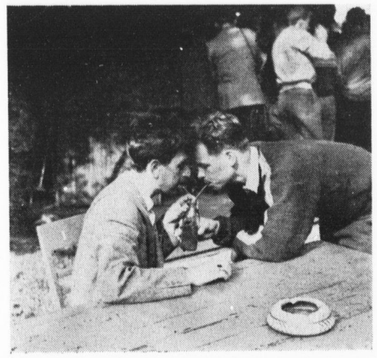

Olavinlinnan valtaajien Bønnelykke-Hansenin ja leirinjohtajan yhteistoimintaa.

annettava opetusta viittomakielessä vai ei. Keskustelun laineet kävivät korkeina ja ajoittain tuimina. Asiaan kuului, että eräät naureskelivat . . . eihän tämä meille kuulu, emmehän me voi päättää mitä kouluissamme opetetaan. . .

Hyvän ratkaisun oli tehnyt tanskalainen Bertil Bønnelykke-Hansen. Hän oli ottanut rouvansa ja poikansa mukaan leirille. Jos tämä poikakin huomioidaan leiriläisten lukumäärässä, niin leiriläisiä on sitten tarkkaan laskien 62 ja 1/2. Sillä eihän 4-vuotiasta voi laskea »koko» leiriläiseksi.

Bønnelykke-Hansen oli ammatiltaan kuurojenkoulun opettaja. Ammatti ei edellytä, niinkuin luulisi, viittomakielen taitoa, mutta siitä huolimatta, tai siksi juuri, Bønnelykke-Hansen viittoi hämmästyttävän hyvin. Kun hänellä leirin illanvietossa oli omakohtaista esitettävää, niin hän teki sen niin elävästi ja ilmeikkäästi, että suomalaisetkin leiriläiset ymmärsivät ihmeekseen kaiken. Ilmeistä oli, että tämä tanskalainen kuurojenopettaja tunsi kiinnostusta kuuroihin muussakin kuin ammattimaisessa mielessä, sitä todistaa jo hänen mukanaolonsa tällä leirillä tavallisena leiriläisenä. Niin hänkin sai kosketuksen neljän pohjoismaan kuuroihin ja sehän juuri olikin leirin tarkoitus.

Saada neljän pohjoismaan nuoret kuurot kosketukseen toistensa kanssa, herättää yhteistuntoa ja veljeshenkeä, se on ollut näiden leirien tarkoituksena. Ruokolahden leiri, joka oli kolmas järjestyksessä, toteutti omalta osaltaan tätä tarkoitusta. Olkoonpa, että Suomen suvi oli tällä kertaa sateinen ja kylmä näyttäen siten epäkohteliaasti vieraillemme huonoimpia puoliaan, niin leirin yhteiset elämykset, retket, kiertomatkat ja illanvietot, muovasivat leiristä hengeltään yhtenäisen veljes- ja sisarpiirin. Yli viikon kestäneen leirin päättyessä ja leiriläisten hajaantuessa eri suuntiin ja eri maihin he veivät muuassaan kukin osan tätä yhtenäistä henkeä, sekä yhteiset muistot.

Eroamishetken tunnuksena oli jokaisen leiriläisen sanoina:

— Näkemiin seuraavalla leirillä Tanskassa.

OSKARI KOLA:

ISÄN JOULUKYNTTILÄT

Koutasuon perhe oli, niinkuin monet muutkin invaliidiperheet, saanut omakotipalstan kaupungin välittömässä läheisyydessä. Sen rakentaminen asuttavaan kuntoon vaati varoja, joita saatiin lainojen muodossa. Olihan se tavallaan uskallettua tehdä velkaa, kun isällä oli sirpale päässään ja kaiken lisäksi hänellä ei ollut vakinaista työpaikkaakaan, mutta viisihenkinen perhe kaipasi kattoa päänsä päälle, ja niin rakennettiin pitkän harkinnan jälkeen velkavaroin palstalle koti. Koti, jota pian ympäröi ensin kasvimaa ja myöhemmin oikea mallipuutarha.

Arla-rouva puuhaili lasten kanssa kasvis- ja puutarhamaalla aikaisesta keväästä myöhäiseen syksyyn asti. Oli vallan ihmeteltävää, kuinka paljon talviruokaa ja säiliöpurkkeja tuo kahdentuhannen neliön palsta pystyi antamaan. Lapsilla oli kullakin oma pieni penkkinsä aina kolmevuotiaaseen Pirkkoon saakka. Pirkko oli tavattoman ylpeä porkkanapenkistään, joka kasvoi tavallista paremmin, mutta siihen lienee vaikuttanut isän apu. Pirkko oli isän lempilapsi, ja siitä syystä he työskentelivätkin yhteisvoimin sarkojensa kimpussa.

Tuula ja Erkki, jotka olivat jo kouluiässä, osasivat hoitaa taitavasti palstaosuutensa, koska heillä oli myöskin sellaiset koulun puolesta, jossa »oikea» puutarhuri opasti palstaviljelystä. Paavola, joksi koti isän etunimen mukaan oli ristitty, kukoisti kesäaikoina monivivahteisena. Sen ahkerat asujat herättivät lähinaapureissa arvonantoa ja myötätuntoa. Lapset eivät juoksennelleet kylän teillä, vaan uurastivat äitinsä kanssa tonttimaalla.

Pikku Pirkko kertoi naapurin rouvalle: »Minun on oltava ahkera, kun isi on pipi. Taivahan isi voi ottaa isin pois, niin ei Pirkko saa olla paha eikä tuhma.»

Kuin Pirkon ennustuksesta tapahtui Paavon terveydessä käänne huonompaan päin. Sirpale liikkui päässä ja uhkasi verisuonta. Hän joutui sairaalaan, ja lyhyen taistelun jälkeen kuoleman

Tuula ja Erkki osasivat taitavasti hoitaa palstaansa.

valta voitti. Aivovammaisten elämä voi tosiasiassa katketa minä hetkenä tahansa.

Se oli ankara isku »Paratiisille». Tosin heillä oli koti, mutta isän äkillinen poismeno tuntui kaikkialla. Eniten ja näkyvimmin häntä kaipasi Pirkko. Lapsi ei vielä ymmärtänyt elämän kovuutta ja kuoleman lahjomattomuutta.

Senkin syksyn jälkeen tuli joulu. Ensimmäinen joulu ilman isää. Arla lupasi lapsille, että mennään isän luo polttamaan joulukynttilät. Lapset odottivat kiihkeästi joulua, ja juuri sen takia, että pääsevät polttamaan kynttilänsä isälle, joka oli heille läheinen,

Paavo Koutasuo oli haudattu, kuten sotainvalidit yleensä, sankarihautaan Malmille, koska hän oli aikoinaan palvellut pääkaupunkilaisessa joukko-osastossa, vaikka syntymäseutu olikin maaseudulla.

Matka hautuumaalle tehtiin invalidikylästä yhteisesti tilatulla linja-autolla. Ihmiset olivat jouluhartauden vallassa, ja kun lisäksi mentiin vainajien luo, oli tunnelma vaunussa melko hiljainen.

Arla muisteli miestään eikä jaksanut vastailla lasten kysymyksiin. Hän kehoitti heitä olemaan hiljaa ja kiltisti.

— Täällä on kuin kirkossa. Jokaisella on kynttilöitä, pääsi huudahdus Pirkon kirkkaalla lapsen äänellä.

— Menemme kirkkomaalle, jossa on vielä enemmän kynttilöitä. Siellä on suuren suuri joulukuusikin juhlistamassa vainajien leposijoja, selitti muuan setä Pirkolle.

Auton saavuttua määränpäähän hajaantuivat ihmiset kukin läheisensä hautapaikan luo. Arla lapsineen meni viimeksi pannun laatan luo, jossa lepäsi hänen puolisonsa ja lastensa isä.

Hautuumaan tuhannet kynttilät kertoivat, ettei hän ollut siellä yksin, vaan muitakin surevia oli suuri määrä.

Jouluyönä levittävät haudoilla tuhannet joulukynttilät lämmintä valoaan.

Se toi lohtua surevaan sieluun. Olihan Paavokin ollut osa tätä joukkoa, joka lepäsi laattojen alla, vaikka hän olikin saanut elää monia vuosia muita kauemmin. Lasten hartaus oli liikuttava. Tuula ja Erkki osasivat ihailla Jouluyön kauneutta, mutta Pirkko ei voinut olla kysymättä: »Onko jokaisella kynttilällä oma isinsä?»

— On lapsikulta, on!

— Sittenhän isällä on hyvä olla, kun näin paljon muitakin isiä. Eikö niin äiti?

— On varmasti lapseni. Ei isi ole täällä yksin.

Kotiin palattuaan oli joulurauha laskeutunut Arlan sydämeen. Hän oli tuona hetkenä, jolloin näki tuhannet kynttilät, voittanut kuoleman katkeruuden, koska se ei ole yksilöllistä vaan ihmiskunnallista. Hän oli iloinen, kun lapsetkin uskoivat, että isällä on seuraa ja ikuinen lämmin kynttilänlepatus ympärillään.

Lapset olivat saaneet lahjansa ja leikkivät niiden kanssa. Kesken leikin juoksi Pirkko äidin syliin ja kuiskasi: »Isin kynttilä palaa vielä»!

VÄINÖ KORPIJÄRVI:

Käsikivien tarina

Kymmenen vuotta oli kulunut siitä, kun Teemu Matinpoika nuorikkonsa kanssa kiskoi ensimmäiset asuntonsa rakennushirret Kalisevan järven eteläiselle rinteelle. Järvi oli kalainen ja tunnettu suurista lahnoistaan, joita aina liikkui ruohorannalla puhumattakaan kutulahnoista, jotka sakeina parvina ryöpyttelivät rantavesiä. Mutta tuo veden viljavuus ei yksin ollut houkuttimena mökin paikan valinnassa, vaan ennen muuta lämmin etelärinne, helppo kasketa ja saattaa viljelykselle. Kalisevasta kyllä kerrottiin jonkinmoisia kummitustarinoitakin, kun näet paholainen sen korkeahkolla rantakalliolla temmelteli kalistellen kiviä ja pelotellen ohikulkijoita. Mutta eihän Teemu tuollaisista jutuista välittänyt. Pahinta vain oli, että Kalisevan rannat olivat verrattain kaukana asumattoman taipaleen takana, jonne ei kulkenut muita kuin kapeita karjapolkuja. Sinne kuitenkin veti miehen mieli eikä hänen vaimollaan Ullallakaan ollut erikoista vastenmielisyyttä kodin perustamisessa virstan päässä olevalle Kalisevan rantatörmälle.

Ja hyvin nuo vuodet olivatkin menneet. Välttävä ratastiekin oli raivattu korven läpi, viljelykset olivat laajentuneet ja selvää leipää syöty. Poikkeuksen tekivät vain ne kaksi nälkäkesää, jolloin halla uskaltautui vieraisille tänne lämpimälle rannallekin tehden tuhoaan ja tuoden viestejä niistä kovista ajoista, mitkä muutaman vuoden kuluttua koettelivat ei yksin Suomea vaan muitakin pohjoismaita. Nyt elettiin vuotta 1690 ja taas oli saatu hyviä vuosia ja eletty selvän leivän tuntumassa. Mökin käsikivet olivat olleet ahkerassa käytössä pitkin syksyä. Niitä pyörittelivät vanhemmat lapsetkin silloin tällöin, joskin varsinainen jauhatus oli ollut emännän työtä. Nyt oli joulu tulossa ja jauhoja tarvittiin tavallista enemmän, varastoonkin eikä vain kerrallista taikinaa varten.

Lapsetkin pyörittelivät käsikiviä silloin tällöin, jauhaen puuroaineksia.

Lyhyt talvipäivä oli kallistunut iltaan ja päreen valossa nyt mökin isäntä itse pyöritteli kiviä. Harvoin kävi talossa vieraita, siksi kaikki hämmästyivät, kun ovi aukeni ja huurteinen mies astui tupaan. Tunnettiinhan tulija. Tämä oli seutukunnan kuulu metsämies, Antti Topinpoika, joka oli käynyt oravametsällä. Mies heitti jousensa ja selkäpussinsa ovinurkkaan ja kävi istumaan jakkaralle. Tervasroihu paloi avotakassa ja sen lämmössä vieras alkoi sulatella huurteista partaansa. Äijä oli väsyksissä, sillä ei suksilla liikkuminen upottavassa lumessa suinkaan ollut mikään helppo asia liiatenkin, kun oli tehnyt taivalta virstamäärin. Ei juttukaan luistanut ensi alussa, mutta vähitellen sulatteli lämpö kielen kantoja, ja ukko kertoili päivän vaiheista sekä yhtä ja toista saamastaan saaliistaankin. Vesi suussa hän samassa katseli emännän touhuja, kun tämä kantoi pöytään syötävää, naurishaudikkaita, leipää ja suolakalaa. Kohta istui väki illallisella eikä Anttiakaan tarvinnut siihen kahdesti kehoittaa. — — Savu oli jo hälvennyt laipion alta, ja kun räppänä suljettiin, levisi raukaiseva lämmin matalaan majaan. Antti jäi luonnollisesti yöksi mökkiin, joskaan hän ei ollut erikoisen mieluinen yövieras, sillä yhtä ja toista kerrottiin miehestä sellaista, joka ei niinkään ollut hänelle kunniaksi. Olipa tämä kerran jostakin hairahduksestaan joutunut istumaan kirkon mustalla penkilläkin.

Aamuvarhaisella Antti taas lähti jatkamaan matkaansa. Asutuille maille nyt suuntautui hänen suksensa latu yli soiden ja kangasmaitten. Iltamyöhällä hän vihdoin saapuu kotiinsa, kirkonkylän laidassa olevaan tönöpahaseen. Siellä hän virittää valkean ja kun räppänä on suljettu, kömpii partainen metsänkävijä vuoteelleen nahkojen alle. Hetken kuluttua hän jo nukkuu raskaasti kuin ainakin uuvuttavan päivätyön suorittanut. Sirkka vain alkaa sirityksensä kiukaan rakosissa, ja kylmässä torkkuneet torakat saavat hiostavan lämmön vaikutuksesta kuin uutta verta suoniinsa.

Ne lähtevät tuntosarvet sojossa yölliselle retkelle katsomaan, olisiko ehkä isännän pussissa mitään syötäväksi kelpaavaa.

Antti ei ollut käynyt kirkossa sen jälkeen, kun hän siellä istui häpeäpenkissä kaiken kansan katseltavana. Mutta kerran — pari viikkoa sen jälkeen, kun oli ollut Teemun mökillä — hän sai kumman päähänpiston. Kun hän näet pihamaalla aamuhämärissä kuuli kellon kalkutusta tapulista, päätti hän mennä kirkkoon lähinnä uteliaisuudesta katsomaan, olisiko nyt joku mustalla penkillä istumassa. Verkalleen muita näkemättä, syrjäkarein sivuilleen vilkaisten hän työntyy matalasta ovesta pieneen kirkkoon asettuen istumaan ovipieleen kannatinpylvään varjoon kuin jänis pensaaseen. Tukalaa siinäkin oli olla, kun tuntui siltä, että häntä salaa katseltaisiin. Eikä hän papin saarnaakaan kuunnellut, istui vain ja harmitteli, kun mustapenkki oli tyhjä eikä jalkapuussakaan näkynyt ketään. Mutta sitten hän virkistyi, höristi korviaan ja kuunteli tarkkaavaisena seuraavaa kuulutusta, joka luettiin saarnan loputtua: »Kielto käsikivillä jauhamisesta, joka jo ennen on tästä saarnastuolista julki luettu, on edelleen voimassa, mutta sen lisäksi nyt tietää annetaan, että Hänen Kuninkaallinen Majesteettinsa on antanut asetuksen käsikivien tarkemmasta käyttämisestä. Hänen, jonka tykönä semmoiset kivet löyttään, on ensi tilaisuudessa ne pois kuljetettava kaupungin myllyhuoneeseen, jossa hän saa niillä jauhaa aksiisivirkailijoiden läsnä ollessa määrätyn veron suoritettuaan. Ken ei tahdo niitä käyttää, hänen on ne särjettävä — ja ken ei anna niitä myllyhuoneeseen vietäväksi eikä niitä särje, hän vetäköön sakkoa 100 taalaria. Jos taas joku kivensä salata taitaa, hän vetäköön sakkoa 120 taalaria, ja se, joka vielä tämän tiedoksiannon jälkeenkin jauhaa kotonaan, hän menettäköön viljansa ja vetäköön sakkoa 150 taalaria, toisen kerran kaksinkertaisesti, ja kolmannella kerralla pidettäköön häntä kruunun varkaana ja sen mukaan rangaistakoon. Sakkorahoista lankee osa ilmiantajan päälle, ja saakoon hän osansa niistä.» — — Noita viimeisiä sanoja kuullessaan Antti huomaamattaan vetää suunsa hyväntuuliseen hymyyn ja jää tyytyväisenä odottamaan kirkon tyhjentymistä.

Hetki tämän jälkeen mies on matkalla siltavoudin taloon. Vouti oli juuri ehtinyt kotiinsa kirkosta, kun Antti jo kolistelee porstuassa ja astuu pirttiin, jossa vouti parasta-aikaa ripustaa kirkkotakkiansa naulaan.

— Mitä asiaa sinulla, kun niin touhukkaana sisään työnnyt? vouti kysyy.

— Niistä käsikivistähän minä, kun äsken kirkossa se kuulutus luettiin, vastaa Antti — kun

Vouti oli juuri ehtinyt kotiinsa kirkosta, kun Antti jo kolistelee porstuassa.

minä tiedän paikan, missä niillä jauhetaan kielloista huolimatta.

Kun vouti sitten tiedustelee asiaa tarkemmin, kertoo Antti, mitä oli nähnyt Teemun mökillä yöpyessään, huomauttaen myös niistä sakkorahoista, jotka hänelle ilmiantajana kuuluvat.

— Äläs huoli, vanha kettu, niitä rahoja et koskaan saa, ajattelee vouti, selittäen sitten kuinka hänen virkansa puolesta on otettava selvä asiasta ja tehtävä matka Teemun mökille.

Niihin lupauksiin Antti sai tyytyä, mutta hän oli kuitenkin varma, että kohtapuolin taalareita kalisee hänenkin mekkonsa taskussa, siksi hän nyt myhäillen tyytyväisenä kulkee mökilleen.

Joulun jälkeen siltavouti oli matkalla pitäjän peräkyliin ja poikkesi samalla matkalla Teemun mökille, vaikka olikin harmissaan koko virastaan, kun keskellä talvea piti rämpiä tukkoisia teitä virstamäärin. — — Ihmetteli ja hieman pelästyikin mökin väki, kun siltavouti yhtäkkiä ilmaantui pihamaalle. — Olisiko tullut jotenkin rikotuksi lakia, ehti Teemu ajatella, kun jo oli nokitusten siltavoudin kanssa. Ystävällinen vouti riisuu susiturkkinsa ja siirtyy takan luo, jossa taaskin tervasjuurakot räiskyen palavat. Puhuttiin ilmoista ja menneestä joulusta. Kyselee myös vouti, miten luistaa elämä täällä saloseudun yksinäisyydessä, tiedustelee lastenkin nimiä ja oikoo partakarvojaan. Viimein hänen katseensa osuu ovinurkkaan, jossa käsikivet ovat puhtaalla hurstilla peitettyinä. Sanoo: — On sulla näköjään käsikivet käytössä, vaikka korkea kruunu on sen kieltänyt. Etkö ole

tietoinen siitä kovasta kuulutuksesta, joka vastikään luettiin saarnastuolista ja jossa luvataan tuimat sakot asetuksien rikkojille?

— Mistäpä ne täällä korvessa tiedettäisiin, Teemu selitti kysellen asiaa tarkemmin.

Siltavouti kertoi kruunun suuresta rahapulasta, kun on mennyt suunnattomia summia käytyihin sotiin ja menoja muitakin on paljon kertynyt, siksi täytyy maksaa vero kaikesta jauhetusta viljastakin. Köyhille kyllä myönnetään lupa käsikivien käyttämiseen, mutta silti on jokaisen tehtävä niistä ilmoitus viemällä kivet myllyhuoneeseen ja siellä jauhettava viljansa — muuten tulee sakkoa.

On siinäkin kumma määräys, ihmetteli Teemu. Kuinka nyt täältä kaukaa voitaisiin käydä jauhattamassa etäisessä myllyhuoneessa? Nälkään täällä kuollaan, jos pitää luopua käsikivistä.

— Onhan meillä siellä kirkonkylässä vanha jalkamylly — tuo sinne säkkisi ja maksa kruunulle tuleva vero, pysyt kyllä leivässä. Mutta nuo käsikivet sinun on ensi tilassa vietävä myllyhuoneeseen tai on ne rikottava — kumman valitset?

— Rikottava ne sitten kait on, sillä en lähde niitä täältä minnekään kuljettamaan, Teemu lausui alakuloisena.

— Kannamme ne siis miehissä pihalle ja iskemme kappaleiksi, vouti sanoi ja jatkoi: — Sakonkin voisin sinulle toimittaa, kun olet rikkonut kruunun määräyksiä. Kun kuitenkin tiedän sinut rehelliseksi mieheksi ja elämisesi ahtaaksi täällä erillään muista, en sitä tee, vaan jääköön asia tähän, kunhan vain nuo kivet yhdessä hävitämme.

Oli raskas hetki koko torpan väelle, kun nuo rakkaat kivet, jotka aina olivat niin kotoisesti jyrisseet tuossa ovipielessä, nyt kannettiin pihamaalle. Vielä oli liiterissä se suuri nurkkanuija, jota aikoinaan oli käytetty rakennusta salvettaessa. Sen otti nyt Teemu käteensä, kohotti sen korkealle ja antoi vihaisen iskun, jonka vaikutuksesta lähikuusen oksalta lumi maahan tipahti. Kivi halkesi kahtia. Mutta Teemu antoi vielä kuin armoniskun kummallekin puolikkaalle kuin olisi tahtonut purkaa sisunsa sappea mokomille asetuksille, jotka monilla tavoilla kahlehtivat talonpojan

Nurkkanuijalla antoi Teemu armoniskun kummallekin myllynkiven puolikkaalle.

vapautta. Rappusilla katseli mökin emäntä lapsineen tätä toimitusta. Hän ei voinut pidättää itkuaan, sillä ylen raskasta oli ero tuosta vanhasta, uskollisesta palvelijasta, jonka leppoisa jauhanta aina oli tuonut rattoisan mielialan mustien orsien alle, sillä se oli tietänyt selvän leivän saantia, niin raskasta kuin olikin ollut käsikivien pyörittäminen.

Käyttäkää merkkipäiväonnitteluihinne

Suomen Kuurojen Kukkasrahaston adresseja

ja tukekaa siten kuurojen valistuksen ja huollon hyväksi
suoritettavaa työtä

Koko 21 × 27,5 sm. 4 sivua
Pohja vaalean hiekan värinen, teksti, kuviot ja reuna kultaa,
kullanvärinen nyöri. Offsetpainotyötä.
Maksu 300 markkaa koteloineen

*

Tilattavissa osoitteella:

Suomen Kuurojen Liitto r.y.

Liisankatu 27 E 10 — Helsinki — Postisiirtotili 6825

VILHO NENONEN:

KIRKON PAIKKA

Kansantarina Valkjärven pitäjän ensimmäisen kirkon rakentamisesta

Omituisia ja monimutkaisia ovat olleet monen Suomen kirkon alkuvaiheet, mutta olivathan ajat ja mielipiteetkin erilaisia silloin kuin nyt. Taikausko ja vanhat pakanalliset uskontokäsitteet olivat monessakin seurakunnassa niitten alkuaikoina vielä syvässä, joskin kristinusko oli jo juurtunut ja saanut varman jalansijan ihmisten sydämissä.

Kun Karjalan kannaksella Valkjärven pitäjän ensimmäistä kirkkoa ryhdyttiin rakentamaan, valittiin sen paikaksi korkea, metsäinen Hiidenselän rinne. Jo syyskesästä kokoontui sinne miestä hevosineen ja suuret ikihongat kaatuivat rytisten maahan, josta hevoset ne taasen kuljettivat kirkon paikalle. Ja niin syntyi jo ensimmäisenä päivänä valtava rykelmä mahtavia tukkeja tulevaa Herran huonetta varten.

Ilta oli tullut ja kaukana kuuluivat jo kotiin palaavien miesten äänet. Viimeisinä ajoivat Hiidenselän lähimmät naapurit Matti Rastas ja Tuomas Neulanen. Kumpikin ajoi vaiteliaana, omien outojen mielialojensa vallassa.

»Minua syntistä», ajatteli Rossi itseään soimaten, »niinhän minä olen kuin pakana, joka uskoo Hiiden julmaan kostoon pyhän kotivuorensa ja puistonsa raiskaajille. Onhan totta kyllä ollut, ettei yhdenkään vasama ole Hiidenselän rinteillä otukseen osunut. Hiidelle pyhitettyä karjaa se on muka ollut. Ja ken on pyhiä puita yrittänyt kaataa, hän on kirveellä omaan jalkaansa satuttanut tai on puu kaatunut kaatajansa päälle ja surmannut hänet. Mutta loruahan se kaikki on! Eipä ole mokomalla Hiidellä enää voimaa! Eipä tänäänkään kenellekään meistä sattunut pienintäkään tapaturmaa. Mutta ihme sittenkin! Mieltäni yhä vaivaavat outojen asioitten ja tapahtumien aavistukset. —

— Hoi, Tuomas!

Tuomas heräsi samanlaisista ajatuksistaan Rossin huudahdukseen.

— Mikä hätänä?

— Sitähän minä vain samaa ajattelen, että meneekö tämä kaikki hyvin. Olisi pitänyt valita toinen kirkonpaikka.

— Mitä turhia, sanoi Tuomas. — Kuitenkin, — samalaisissa syntisissä ajatuksissa minäkin olen ollut. Eiväthän nuo toiset anna periksi. Tähän, eikä mihinkään muualle — kirkko. Kauas saloille näkyy tästä kirkon ylväs torni ja somana lainehtii sen juurella kaunis Punnusjärvikin, sanovat. Mutta Hiisi . . . Voi, minua syntistä, kun vielä sen hornan nimenkin lausun. — Vihaisesti sylkeä roiskautti Tuomas ja puri huulensa yhteen.

— Kummasti tuntuu kohisevan hongikko selkämme takana tuolla Hiidenselän rinteillä, sanoi Rossi.

— Voi tulla yöksi myrsky.

— Mutta miksikä täällä ei tunnu tuulen hiventäkään? intti Rossi.

Mietteissään ajoivat miehet kotiinsa. Toiset ajatukset saivat sijansa. Mutta yöllä kummittelivat kaikenlaiset Hiidet ja peikot Rossin unessa. Kun hän aamulla heräsi, oli hän vieläkin kuulevinaan Hiiden kamalan naurun, ja hartaana hän risti kätensä ja toivoi, ettei kuuna kullan valkeana enää moista unta näkisi.

Outo hiljaisuus oli aamulla kirkonrakennuspaikalla Rossin tullessa. Ääneti olivat vilkkaat karjalaisnuorukaiset, jotka edellisenä päivänä remuten laskivat leikkiä. Vanhemmat miehet sanoivat hiljaisen sanan silloin tällöin. Kaikilla oli älytön, pelonsekainen ilme kasvoillaan. Sinne, mihin toi-

Kummasti kohisi hongikko Hiidenselän rinteillä.

Kirkko kohosi kohti sinitaivasta ja näkyi kauas yli Valkjärven.

setkin katsoivat, katsoi Rossikin, Punnuksen aamuauringon säteissä leikkiville laineille. Siellä kelluivat suuret rakennushirret kylki kyljessä. Kuka ne oli sinne vierittänyt? — — »Hiiden työtä! Hiiden työtä!» Vastaus näkyi jokaisen kasvoilla.

Ruvettiinpa uudelleen työhön. Pimeyden voimat oli tehtävä tyhjiksi. Koottiin hirret järvestä ja kaadettiin lisää metsästä ja kahta kertaa suuremmat olivat hirsiröykkiöt illalla kirkonpaikalla.

Vielä vakavampina ajoivat Rossi ja Tuomas illalla kotiinsa. Kumpikaan ei puhunut mitään. Koettivat unohtaa koko aamuisen tapahtuman, mutta syvällä sisimmässä tunsi kumpikin raskasta painostusta ja pelkoa huomisesta.

Eikä se pelko tyhjää ollutkaan!

Seuraavana aamuna kohtasi miehiä sama näky kuin edellisenäkin. Kaikki hirret olivat Punnuksessa. Kuuluipa miesten huulilta vähemmän kauniita sanoja Hiidelle, mutta syvältä metsästä kaikui vastaan kuin kamalaa, pilkallista naurua.

Vedettiin hirret järvestä. Kaadettiin puita metsästä ja taas oli valtava joukko rakennushirsiä kirkon paikalla.

Rossi ja Neulanen jäivät yöksi vahtiin. Rauhallisesti kului iltayö, mutta keskiyöllä alkoi ensin kuulua pieniä kohahduksia syvältä metsästä. Ne kovenivat kovenemistaan. Metsä ryskyi kuin tuhat kasakkaa olisi lasketellut siellä hurjilla ratsuillaan. Suuret hongat huojuivat maahan asti. Ja yhtäkkiä näkivät miehet päivällä kasaamiensa hirsien lentävän korkealla yli päittensä Punnukseen.

Mikä neuvoksi? Olihan toki kirkko saatava. Mutta useamman mielestä oli paras rakentaa se toiseen paikkaan. Ei se Hiidenmäellä tulisi koskaan menestymään. Mutta uudesta paikasta oli taas erimielisyyttä.

— Rossi! Hae sinä härkäsi tänne. Näyttäköön se paikan, sanoi Juvakka, vanhin joukosta.

Rossi haki härkänsä. Härkä pantiin valjaisiin ja osa suuresta hirrestä laitettiin sen vedettäväksi.

— Vetäköön nyt sitä, niin pitkälle kuin vetänee. Siihepä sitten ryhdymme kirkkoamme rakentamaan, sanoi Juvakka ja ajoi härkää edellään.

Härkä meni ensin Hiidenmäellä selkämää pitkin, kääntyi siitä koilliseen päin ja jatkettuaan näin matkaa nelisen virstaa pysähtyi kauniille niemekkeelle kauniin Valkjärven rannalle. Koetettiin saada härkää jatkamaan matkaansa, mutta sepä oli turhaa vaivaa. Se ei hievahtanutkaan. Hirsi päästettiin härän valjaista irti ja nyt aloitettiin uudestaan rakentaa kirkkoa. Ei sitä Hiisi vainonnut, vaan nopeasti kohosi kirkko kohti sinitaivasta ja näkyi kauas yli Valkjärven. Ja kauas kiirivät malmikellojen äänet kutsuen kansaa kokoontumaan Herran temppeliin.

Mutta syysöinä kuulivat ihmiset kauan, kauan jälkeenpäin Hiidenmäellä Hiiden surkeata valittelua:

»Siit ast o sivuin kipiät ko puursin puita Punnuksel».

OLAVI J. RAMO:

Jouluyö korvessa

Kaksi viikkoa ennen joulua Lauri sai kortin Eino-veljeltään. Kortissa oli, niinkuin monina aikaisempina vuosina, lyhytsanainen tiedoitus, että hän, Lauri, on taasen tervetullut veljensä kotiin joulua viettämään.

Lauri hymähti kortin luettuaan ja katsottuaan sen mitäänsanomattomaan kuvapuoleen, jossa peikonnäköiset joulutontut kuumeisella kiireellä ahtoivat lahjoja säkkeihin. Hän ei tuntenut mitään iloa eikä edes tiennyt lähtisikö lainkaan matkalle. Olihan hän kyllä Einon luona viettänyt kaikki joulut senjälkeen, kun koti äidin kuoltua oli hajonnut, mutta nyt hän ei tuntenut mitään halua veljen luona vietettävään sovinnaiseen jouluun. Olihan Einolla perhe, näennäisesti herttainen vaimo ja kaksi poikaa, molemmat vielä alle kuuden vuoden, mutta silti ei Einon luona koskaan ollut välitöntä iloista joulutunnelmaa, joka tavallisesti vallitsee lapsiperheiden joulunvietossa. Aina oli niinkuin pingoittunut ja viileä olo. Mahdollisesti siihen vaikutti Einon pikkutärkeys, hänen tapansa olla mahdollisimman hillitty, siisti ja vähäeleinen eikä hän hyväksynyt perheessään minkäänlaisia tunteenpurkauksia, ei edes jouluna, kuivasti toruen hän keskeytti poikiensa riemunilmaukset näiden avatessa lahjapakettejaan.

Eipä silti, että nämä Einon tavat olisivat yksistään saaneet Laurin tuntemaan haluttomuutta joulunviettoon veljensä luona; oikeastaan tämä haluttomuus suoranaisesti kytkeytyi siihen tunteeseen, joka oli häntä pitkin syksyä vallinnut. Näin joulun alla oli tämä tunne voimistumistaan voimistunut, joulun markkinamaisuus, loistavat näyteikkunat ja ihmisten mieletön ryntäily liikkeestä liikkeeseen olivat entistä enemmän vahvistaneet Laurin mielessä liikkuneita ajatuksia elämän tyhjänpäiväisyydestä.

Seuraavina parina päivänä vahvistui Laurin mielessä päätös, että hän viettäisi tulevan joulun hiukan toisella tavalla kuin ennen. Mitään varmaa käsitystä hänellä ei ollut kuinka asian järjestäisi, mutta yhä useammin hän alkoi miettiä täysir yksinäistä ja eristettyä joulua. Ensin hän aikoi kuluttaa sen poikamiesasunnossaan, mutta tultuaan harkinneeksi, että vuokraemäntä, yksinäinen leskirouva, saadessaan tietää hänen jäävän tällä kertaa kotiin ehkä ystävällisyydestä kutsuisi hänet luokseen, ja sitä ei Lauri missään nimessä halunnut. Siksipä hän mietiskeli mahdollisuutta päästä kokonaan eroon koko ihmissuvusta, kaupungista ja sen elämänmenosta joulupyhien ajaksi; niin kauaksi tai niin syrjäiseen paikkaan ettei ole pelkoa joutua kenenkään kanssa tekemisiin.

Nämä ajatukset mielessään Lauri lähetti veljelleen pienen lahjapaketin ja kirjelipun, jossa hän kiitti kutsusta, mutta viittasi eräisiin esteisiin, jonka vuoksi hänen on pysyteltävä pyhät kotosalla. Näin selvittyään tästä puolesta hän ryhtyi toteuttamaan ajatustaan.

Niinpä jouluaattona, aamupimeässä Lauri kävi toivottamassa vuokraemännälleen hyvää joulua, jättäen samalla kirjalahjan, niinkuin aikaisemminkin. Vuokraemäntä kyllä osoitti hämmästyneitä ilmeitä huomatessaan Laurin matka-asun, sillä tämä oli sen näköinen kuin olisi tukkimetsään lähdössä: saapashousut, tuulitakki ja karvalakki, selässä reppu, joka repeämiseen asti oli ahdettu täyteen tavaroita, kaiken päällä vilttikäärö ja kattila riippumassa. Olihan vuokraemäntä joskus nähnyt samaisen repun ja samaisessa kunnossa niinä muutamina kertoina kesässä, kun Lauri lähti viikonlopuksi »saareen», mutta ei koskaan ennen talvella, saati sitten joulun tienoissa.

Vaikka Lauri näki emäntänsä hämmästymisen, niin hän ei vaivautunut sanallakaan selittämään, vaiti mies painautui pimeälle kadulle. Useimmat

Haaviston ison talon luona Lauri kääntyi kapealle metsätielle.

akkunat olivat valaistuja ja liikkeet avattuja, niissä näkyi jo useita aamuvarhaisia asiakkaita.

Lauri suuntasi askeleensa suoraan kaupungin halki ja länteen vievälle maantielle. Ilma oli raikas ja pakkasentuntuinen. Jo aikaisemmin oli ensilumi satanut ja myös jäänyt, menneenä yönä oli jälleen ilmaantunut kevyt lumikerros tämän entisen päälle. Se peitti allensa lian ja tomun sekä jäljet. Talvipäivän kirkastuva kajo paljasti moitteettoman puhtaanvalkoisen maiseman. Näytti siltä kuin luontokin olisi aavistanut suuren juhlan tulon ja pukeutunut parhaimpaansa.

Lauri käveli reippaasti katsomatta vastaantulijoihin, jotka puolestaan osoittivat uteliaisuutta. Se kylläkin oli ymmärrettävää, sillä eipä maantiellä näkynyt muita arkitamineissa, saati sitten retkeilyasuun varustautuneita. Nämä harvat vastaantulijat olivat pyhäasuisia laitakaupungin asukkaita, jotka kiiruhtivat kaupunkiin viimeisiä ostoksiaan tai muita asioitaan toimittamaan.

Viitisen kilometriä kaupungista, Haaviston ison talon takana, Lauri kääntyi kapealle metsätielle. Sitä ei ihmisjälki ole tallannut sitten lumentulon jälkeen, mutta lunta oli silti vähän, vain pehmeästi ja juuri nilkkaan asti, että vaivattomasti pääsi kulkemaan. Eräissä paikoissa oli lumen alla jäätynyt rapakko ja niissä kohdin Lauri tunsi jään jalkansa alla mukavasti ratisevan.

Lyhyt talvipäivä oli jo täydelleen valjennut. Taivas puiden latvojen yläpuolella oli syvänsininen, tuskin koskaan taivas on niin sininen kuin talvipäivän aikaan. Lumisten puiden jokainen yksityiskohta erottui selvästi sinistä taustaa vasten, latvojen jokainen oksa ja lumipaakku oli kuin tushiviivalla piirretty.

Metsätie nousi kierrellen kummulle, laskeutui notkoon, jonka pohjassa vielä sula puro luikerteli, sulassa näkyi vielä paikotellen vihreitä paikkoja, elinvoimaisia kasveja, jotka eivät vielä olleet taipuneet talven valtaan. Notkosta tie vei suoraan vaaran laelle, josta saattoi kaukaa eroittaa tumman vyön, metsänrajan, ja taivaan yhtä tumman alareunan yhtymisen.

Tien kierrellessä vaaraa alas tarkasteli Lauri tiukasti vasemmanpuolista tienreunaa, siitä hänen muistinsa mukaan erkani kapea polku. Hän ei huomannut haarautumaa, vaan laskeutui liian alas, ja todettuaan, että todennäköisyyden mukaan oli kulkenut haarautuman ohi, hän jälleen lähti ylöspäin. Tällä kertaa hän löysi polun, mutta melkein kuin sattumalta. Pensaikosta pyrähti jänis, valkopukuinen niinkuin ympäröivä luontokin, ja loikki pelästyneenä tien poikki suoraan etsitylle polulle, jonka jänö kaiketi katsoi yksityisomaisuudekseen tai ainakin omaksi yksityistiekseen. Lauri ei sanottavasti tuntenut loukkaavansa toisen oikeutta lähtiessään polkua tiennäyttäjänään poluntekijän jäljet.

Parin tunnin taivalluksen jälkeen oli Lauri saapunut laajan suon reunaan. Hän pysähtyi siihen levähtämään. Sytytettyään savukkeen ja laskettuaan repun maahan hän jäi silmäämään edessään leviävää lumilakeutta, jossa vain muutama vaivainen näre siellä täällä nökötti talviuntaan. Aurinko loi sinertäviä varjoja ollen jo laskusuunnassa.

Lauri muisti kesäistä suunnistuskilpailua, jolloin hän oli saapunut tämän samaisen suon reunaan. Suo oli silloin ollut toisenlainen, elävämpi ja kuumempi. Aurinko oli porottanut kuumimmillaan, suon pinnasta oli noussut lämmintä höyryä, jonka vaikutus tuntui kuumissaan juoksevasta suunnistajasta kuin saunan löyly. Nyt saattoi Lauri hymähdellen muistella silloista taivaltaan, vaikka hän silloin sanottua taivalta tehdessään ja tarpoessaan raskasta polveen upottavaa suosammalta sekä turvetta tuskin oli hymyilevällä tuulella.

Mennyt on mennyttä, Lauri heitti savukkeensa joka vielä hehkui, kauniissa kaaressa kohti lähintä närettä ja jatkoi taivaltaan. Polku oli tyysten hävinnyt lumen alle, mutta Laurilla oli kompassi, jolla hän otti suunnan suoraan toista reunaa kohti. Hänen tavoitteensa oli melkein sen takana, ja vaikka polku sinne veikin, niin ei hän enää tarvinnut sen apua.

Hän kulki suoraan suon poikki astuen lumesta työntyville korkeammille kummuille, jotka hän tiesi mättäiksi. Joskus saapas lipsahti mättään viereen ja katsoessaan jättämäänsä jälkeen, saattoi Lauri nähdä sen hetkessä täyttyvän vedellä.

Suon jälkeen hän ylitti kuivan hietaperäisen maaston ja hetken kuluttua hän saattoi erottaa edessään valkoisen lakeuden. Lakeus oli järvenselkä, Laurin joulunvieton päämaali.

Hän etsi järven rannalta suojaista ja samalla avointa paikkaa ja löysikin kohta pienen jyrkänteen, jonka valitsi leiripaikakseen. Lauri ei ollut mikään eränkävijä, ja tuskinpa oli paljonkaan selvillä eränkävijän tavoista. Hänen kokemuksensa tällaisissa asioissa supistuivat niihin muutamiin kesäretkiin, jotka hän joskus jonkun ystävän kanssa oli tehnyt ja jotka eivät sanottavasti erätietoutta tarvinneet.

Jyrkänteen alle hän rakensi joulunviettopaikkansa, katkoi pari närettä ja iski ne maahan, niiden varaan levitti suojakankaan loivaksi katokseksi. Maahan hän levitti paksun kerroksen kuusenhavuja ja päällimäiseksi huopansa. Hän etsi kaatuneen puun, josta tiesi saavansa kuivaa polttopuuta, hakkasi siitä kapuloita useampia sylyksiä, ja kantoi laavun viereen. Siihen hän teki nuotion,

asetti lumella täytetyn kattilan kepakon varaan ja jäi odottamaan kahviveden kiehumista.

Suoraan edessä ranta vietti järveen, joka näkyi selvään harvojen puiden lomassa. Aurinko oli jo laskeutunut metsäreunan taa, vaikka metsänreuna vielä punersi. Hämäryys oli kuitenkin jo leviämässä maille, vastarannan metsänreuna oli jo melkein pimeä.

Nuotion tuli liekehti, sen lämpö heijastui suojakankaasta Laurin selkään, edessä kuumotti. Kahvivesi alkoi poreilla, Lauri sekoitti kahvijauhon ja nosti kattilan tulelta.

Samoihin aikoihin kun kaupungissa valmistauduttiin joulupäivällisille, kun Eino-veljen perhe istuutui pöytään, samoihin aikoihin Lauri aloitti oman yksinäisen jouluateriansa. Kahvia, voileipää ja leikkelettä, muuta ei Laurilla ollut mukanaan ja muuta hän ei kaivannut.

Ateriansa jälkeen Lauri lisäsi puita nuotioon, sytytti savukkeensa ja nojautui taaksepäin.

Taivas oli täysin pilvetön, tähtien tuike ja kuunsirppi metsänreunan yläpuolella valaisivat heikosti. Järven selkä häämötti valkeana. Kaikki oli tyyntä ja hiljaista.

Hiljaisuus ei Laurille kuitenkaan ollut mitään uutta tai erikoista. Hän oli jo melkein parikymmentä vuotta elänyt hiljaisuudessa, täysin eristyneenä kaikesta äänestä. Oli hän sitten kaupungissa hälisevässä ihmisseurassa tai täällä erämaajärven rannalla, aina hänen tunnossaan oli sama hiljaisuus.

Mutta sentään Lauri tajusi nyt luonnollisuutta tässä hiljaisuudessa. Hän näki puiden mustat varjot, nuotion loimahtelun sekä valkeana häämöttävän järvenselän. Mikään ei tuonut silmään liikettä, kaikki oli, nuotiota lukuunottamatta paikoilleen jähmettynyttä, liikahtamatonta. Näissä oloissa ei Lauri kuvitellut mitään ääntä hiljaisuuteensa, niinkuin hän muulloin teki.

Täällä ei ollut ketään puhumassa sanoja, jotka olisi katseella siepattava puhujan huulilta ja kuviteltava mielessään äänteitä ja tavuja.

Lauri lisäsi puita nuotioon ja kääriytyi huopaansa. Hetken hän vielä tajusi liekkien loimahtelun, sitten hän nukahti.

Hän ei tiennyt kuinka kauan oli nukkunut. Hän heräsi säpsähtäen eikä ensin tiennyt missä oli. Hetken kuluttua hän tajusi heikosti punertavan nuotion ja muisti olevansa korvessa jouluyönä. Kuu oli noussut korkeammalle, sen valo oli kuin kirkastunut. Ainakin puut näkyivät selvästi ja luminen järvenselkä kimmelsi.

Hän aikoi lisätä uusia puita nuotioonsa, kunnes äkkiä tunsi tajuavansa jotain uutta. Ensin hän säikähti ja oli ymmällä. Pään täytti hiljainen humina ja huounta. Sitten hänelle selvisi — hän kuuli, kuuli kuinka tuuli humisi puiden latvuksissa.

Ihmeissään hän käänteli päätään ja kuunteli puiden suhinaa, tuttua monien vuosien takaa. Hän kuuli kuinka humina voimistui ja laski ja jälleen voimistui aina sen mukaan, kun hiljainen yötuulen puuska sattui kohdalle ja häipyi.

Hänen huomiotaan kiinnitti edessä kuuluvat

Lauri lisäsi puita nuotioon.

pehmeät tömähdykset ja risahdukset. Hetken pimeyttä tarkkailtuaan hänen silmänsä tavoittivat valkoisia hahmoja. Ne olivat jäniksiä, jotka hyppivät, kisailivat ja telmivät lumessa. Tömähdyksien seasta kuului hiljaista muminaa. Telmien jänikset häipyivät metsän pimentoon.

Lauri työnsi puita nuotionsa hiillokseen. Hän kuuli kuinka tuli rätisten alkoi leimahdella.

Hän työntäytyi pitkälleen ja selällään maaten kuunteli tuulen huminaa ja palavien puiden hiljaista räsähtelyä. Öinen taivas tuikkivine tähtineen pilkahteli puiden latvojen lomassa.

Hän valitsi erään tähden kuvitellen sitä Betlehemin tähdeksi, joka muinoin oli loistanut pienen lapsen seimen yllä ja johtanut itämaan tietäjiä. Tähti loisti nyt hänelle, tuikki rohkaisevana, vuoroin himmeten ja kirkastuen.

Hän nukahti uudelleen tuulen humistessa kehtolaulua. Öinen korpi ja tähdet ympäröivät hänen untaan. Oli jouluyö.

Päivän valjetessa Lauri heräsi. Ensin hän luuli uneksineensa, maailma oli hiljainen niinkuin se ennenkin oli hänelle ollut. Mutta noustuaan kirpeään pakkasentuntuiseen aamuun ja verrytellessään jäykistyneitä jäseniään hän näki rannalla jänisten jälkiä, merkkejä telmimisestä ja leikistä. Yhä varmemmin hän uskoi, että hän oli yöllä hetkeksi saanut kuulonsa takaisin.

Mietiskellen hän sytytteli nuotiota. Ihme oli tapahtunut, jouluihme. Hänelle oli osoitettu ettei häntä ole unohdettu. Joulunlapsi oli muistanut häntä siunauksellaan, hetkeksi vapauttanut kuulon.

Joulupäivän iltana Lauri sukelsi metsästä maantielle. Hän näki kaupungin valot edessään ja tiesi, että siellä odottivat entiset tehtävät ja entiset olot. Mutta jatkaessaan taivalta kohti kaupunkia hänen mielensä oli keveä. Joulua edeltänyt synkkyys oli täysin hävinnyt jouluyön tapauksen mukana. Hän tiesi, että vaikka joutuisi elämänsä loppuun saakka elämään hiljaisuudessa ja eristettynä, niin kerran hän kuitenkin vapautuisi tästä äänettömyyden kahleesta.

Tähtien tuikkiessa, lumen narskuessa askelten alla, hän kulki kohti entistä elämäänsä uusin mielin ja uusin ajatuksin.

TUIRA:

Joulutukki *ja joululintu*

Jouluun, vuoden pimeimpinä hetkinä vietettyyn kauniiseen valon ja rauhan juhlaan, kätkeytyy kaikilla kansoilla monenlaisia merkillisiä uskomuksia ja tapoja. Useimmat niistä periytyvät kaukaisilta vuosisadoilta, aina pakanuuden ajoilta saakka. Ennenkuin kristinusko toi valoaan ihmisten mieliin, he odottivat pelokkaina vuoden pimeintä ja synkintä aikaa, jolloin erityisesti luultiin salaperäisten voimien olevan liikkeellä. Ei ole siis ihme, että ihmisten mielet olivat silloin herkkiä luomaan tapoja, joiden he uskoivat pystyvän suojelemaan näitä pimeän ajan pahoja voimia vastaan. Tutustukaamme, vaikkakin aivan lyhyesti, muutamiin tällaisiin tapoihin ja uskomuksiin, jotka vuosisatoja ovat eläneet kansojen keskuudessa, ja joista tavataan jätteitä vielä meidänkin päivinä monilla seuduilla, niin meillä kuin muuallakin. Näitä tapoja on tietenkin lukemattomia. Seuraavassa eräitä niistä.

Muuan mielenkiintoinen joulutapa oli monissa maissa ennen vanhaan ns. joulutulien polttaminen. Tämä tapa oli täällä Pohjolassa yleinen erityisesti Gottlannin saarella Ruotsin rannikolla. Jouluaattoiltana, kun talon kaikki valmistukset joulua varten oli suoritettu, kannettiin tupaan suuri tukki tai hirsi, niin suuri, kuin vain saatavissa oli. Juhlallisesti asetettiin tukin toinen pää avonaiselle takalle, jossa paloi voimakas tuli, toinen pää jäi lattialle penkin tai muun korokkeen päälle. Lähitalojen miehet auttoivat toisiaan näiden tukkien kantamisessa, ja talot kilpailivat siitä, kenellä olisi suurin tukki. Ja kun jokaisessa tuvassa sitten tukki oli paikoillaan, vierailivat isännät talosta taloon, arvostelivat toistensa joulutukin kokoa ja toivottivat toisilleen rauhallista joulua. Tukki sai palaa sitten hiljalleen takassa, ja sen tuli kesti ainakin uudenvuodenpäivään saakka. Ja kun tukki sitten oli lähes loppuun palanut — aivan kokonaan sitä ei saanut polttaa, — vietiin sen palamaton pää vilja-aittaan tuodakseen taloon seuraavaksi vuodeksi hyvän vuodentulon ja menestystä.

Että tällaisen joulutukin taloon tuominen on aikoinaan ollut hyvinkin laajalle levinnyt eri maihin, osoittaa m.m. seuraava serbialaisten ja kroatialaisten joulutapa. Jouluaattoaamuna he kaatoivat kaksi tai kolme nuorta tammea lausuen samalla sanat »hyvää huomenta, joulu» ja heittäen jyviä tammien päälle. Joskus he käärivät tammien rungot punaisiin silkkinauhoihin ja kultanauhoihin ja koristivat ne kukin. Nämä näin kaadetut tukit kannettiin sitten illan hämärtäessä juhlallisesti taloon. Oven molemmille puolille asetettiin palavia vahakynttilöitä, ja kun talon isäntä astui ensimmäisenä kynnyksen yli tammenrunkoa kantaen, heitettiin hänen päälleen jyviä ja pirskoitettiin viiniä. Ja kun tukit sitten asetettiin takkaan, heitettiin niidenkin päälle jälleen jyviä ja viiniä. Myöskin Ranskassa, varsinkin sen eteläisimmissä osissa on joulutukki ollut hyvin yleinen. Usein lähtee koko perhe kaatamaan tukkia, ja se kannetaan sitten sisään juhallisesti joululaulun kaikuessa. Laulun sanat toivottavat taloon onnea ja menestystä. Ja kun tukki on tuvassa kaataa perheen nuorin lapsi viiniä sen päälle pyhän kolminaisuuden nimessä. Kun tukki sitten on palanut, säilytetään sen tuhka tarkoin parannusta tuottavana aineena, joka pystyy estämään kaikenlaista pahaa. Jos tuhkaa asetetaan sängyn alle, suojelee se taloa ukkoselta, jos sitä kaivetaan peltoon, tuottaa se hyvän sadon ja suojelee viljaa hallalta. Eräin paikoin Ranskaa uskotaan, että vainajien sielut tulevat öisin ja lämmittelevät joulutukin loisteessa.

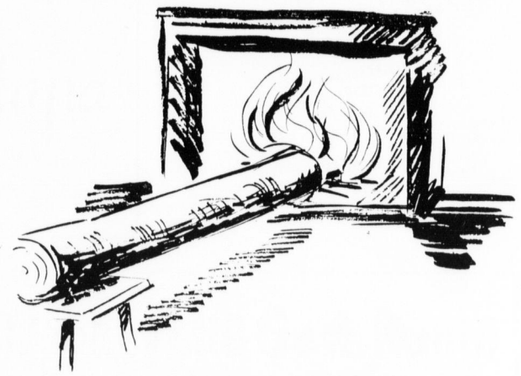

Jouluaattona kannettiin sisään suuri tukki ja asetettiin avonaiseen takkaan.

Hauska on muuan eräissä osissa Ruotsia käytännössä ollut joulutapa, nimittäin joululinnun vieminen naapuriin. Tapaninpäivänä otettiin kiinni harmaavarpunen, ja sen toiseen jalkaan kiinnitettiin pieni kirje, jossa runomuotoisena oli seuraavan sisältöinen tervehdys naapuritaloon:

»Hyvää iltaa, hyvät ystäväni, kaikki te, jotka nyt olette puuron ääressä! Minä olen pieni eksynyt lintunen, joka pyydän saada majan luonanne tänä iltana. Mutta suojelkaa minua kissalta, niin ettei se saa minua käsiinsä. Minä haluan myöskin puuroa, samoin ystäväni, joka minut lähetti, koska nyt on joulu. Jollette pidä minusta, niin johdattakaa minut takaisin kotiini.»

Lintu koetettiin hauskoine sanoineen saada niin huomaamattomasti kuin mahdollista naapuritalon tupaan. Mutta samalla täytyi tämän talon asukkaan koettaa tavoittaa linnun tuoja ja kestitä häntä. Jollei se onnistunut, otettiin varpunen tuvassa kiinni ja vietiin siihen taloon, josta se arvattiin tuodun. Tällöin kiinnitettiin varpusen jalkaan seuraavansisältöinen vastaus.

»Tässä on se pieni lintunen, joka oli eksynyt. Se ei ole yksin voinut löytää tietä takaisin kotiin. Sentähden otimme sen luoksemme yöksi ja annoimme sille majapaikan. Me suojelimme sitä myöskin kissalta, ja siksi se palaa nyt luoksenne.»

Oli varmaa, että tällainen pieni, hauska joulutapa oli myöskin omiaan virkistämään ihmisten mieliä joulun aikana ja tekemään heidät iloisiksi.

Ostakaa joululahjat ajoissa

— harkitkaa mitä hankitte!

Juuri tänä jouluna on raha varsin tiukassa. Kuitenkin pienilläkin joulurahoilla voitte järjestää paljon iloa ja mieleisenne joulutunnelman kotiin, kun suunnittelette ostonne tarkoin.

Edistysmielisiä osuusliikkeitä toimii maassamme 118. Ne ovat luotettavia suurliikkeitä, joiden myymälöistä saatte vain hyvälaatuista tavaraa.

Osuusliikkeiden päämääränä on aina asiakkaan etu. Mikäli voittoa kertyy, saavat asiakkaat sen ostopalautuksina takaisin — joululahjaostot eivät tee tässä suhteessa poikkeusta. Teidänkin paikkakunnallanne toimii tällainen suurliike, edistysmielinen osuusliike, jonka jouluasuiset myymälät ovat miellyttäviä ostopaikkoja.

Tervetuloa jouluostoksille!

KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITTO

KK

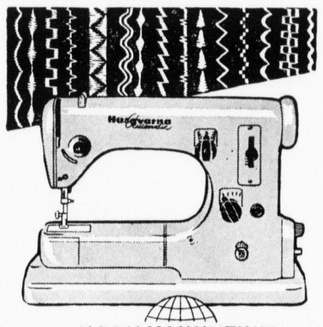

MAAILMANUUTUUS

Husqvarna Automatic

Suosikaa lehtemme ilmoittajia

Tampereen Trikoo oy

Oy. Vuota- ja Nahkakomppania
KOKKOLA
PUH. ULKOLINJA A. 10
OMA KESKUS 3341

Osakeyhtiö Gust. Ranin
KUOPIO

Viisas ostaa kenkänsä nyt!

Meillä on aina runsas ja monipuolinen valikoima, josta löydätte helposti sopivat jalkineet. Asiantunteva henkilökuntamme auttaa mielihyvin Teitä valinnassanne.

M. A. Slotte & Co.

KOKKOLA - UUSIKAARLEPYY - KEMI - OULU - PIETARSAARI

OY KOKKOLAN KAPPATEHDAS
KOKKOLA

OY ALF BJÖRKLUNDIN RAUTAKAUPPA
KOKKOLA

VARATTU

VARATTU

KAUPPAKIRJAPAINO OY HELSINKI 1958

Henki- ja sairausvakuutus

Jokaiselle nimenomaan KANSASTA, jolla on valtioneuvoston vahvistamat

MAAN HALVIMMAT VAKUUTUSMAKSUT

Kuolemantapauksessa suoritetaan edunsaajalle lisäksi, sosiaaliministeriön KANSALLE vuodelle 1958 vahvistaman voitonjaon perusteella, 20 prosenttia henkivakuutussummasta.

KANSA-YHTIÖT
HENKI-, PALO-, TAPATURMA- JA AUTOVAKUUTUKSIA

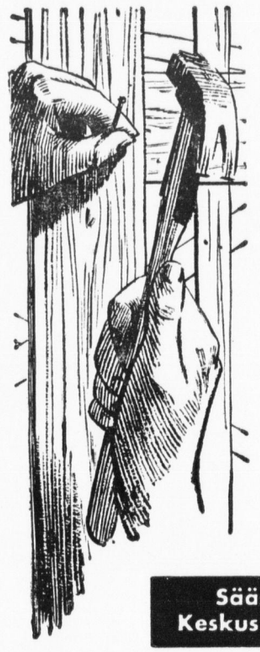

Pankaa rahanne edistämään omaa hyvinvointianne

Säästöpankkien varat käytetään pankkien omien tallettajien etua ajaviin tarkoituksiin. Tallettamalla säästöpankkiin rakennatte oman paikkakuntanne vaurautta ja luotte pohjaa omalle hyvinvoinnillenne.

Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki

Helsinki, Aleksanterinkatu 46

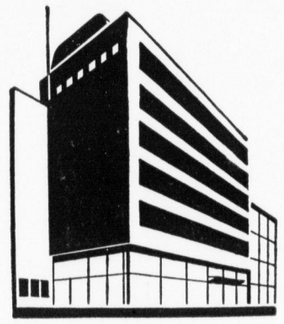

Aleksin Elanto

Tavaratalo
Helsingin sydämessä

Hyvää kahvijoulua

S OK

Koti aina »vieraskunnossa»

— yllätysvieraat eivät yllätä!

Kun lattioita hoidetaan kas-kas lattiavahoilla, ovat ne aina kunnossa — ei haittaa vaikka vieraat saapuisivat yllättäenkin.

kas-kas vahat antavat lattioille kauniin kiillon, joka kestää, sillä kas-kas lattiavahat sisältävät maailman parasta kovavahaa — carnauba-luonnonvahaa.

loistavaa kas-kas kiiltoa

KAUPPAKIRJAPAINO OY HELSINKI